

بسم الله الرحمن الرحيم

تذکرہ کو با امام علی (ع)

از مجموعہ گفت و گو با جوانان و نوجوانان

با ائمه و اولیاء (ع)

تألیف: حبیب اللہ ابراہیمی

نشر سرداسین

۱۳۹۳

ناشر: سرویاسین
تألیف: حبیب‌الله ابراهیمی
صفحه‌آرایی: لیلا علیقلی زاده
چاپ اول: ۱۳۹۳
چاپ و صحافی: میران
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان
تیراژ: ۱۲۵۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۵۱-۵۹-۵
طراح جلد: الیاس جهانیان
خوشنویسی: حشمت‌الله رستمی
حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه: ابراهیمی، حبیب‌الله، ۱۳۴۲.
عنوان قرار دادی: راه زندگی، برگزیده
عنوان و نام پدید آور: گفت‌وگو با امام علی (ع) / تألیف حبیب‌الله ابراهیمی
مشخصات نشر: تهران: انتشارات سرو یاسین، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص.
فروست... مجموعه گفت‌وگو های جوانان و نوجوانان با ائمه و اولیاء (ع)
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۵۱-۵۹-۵
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتاب حاضر برگزیده‌ای از کتاب «راه زندگی» است که قبلاً انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی اصفهان آن را به صورت جلدی در سال ۱۳۸۶ منتشر کرده است.
عنوان دیگر: راه زندگی.
موضوع: اسلام - مسائل متفرقه - پرسش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع: اخلاق اسلامی
رده بندی کنگره: ۲۰۱۳۱۳۹۰/۲۰۱۷۱۲/الف BP۱۱۷
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۲
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۴۶۲۹۵۷
تاریخ درخواست: ۱۳۹۰/۰۶/۰۶
تاریخ پاسخ‌گویی: ۱۳۹۰/۰۶/۱۵
کد پیگیری: ۲۴۶۱۸۱۶

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

الف.....	سرآغاز سخن.....
د.....	کدام نهیج البلاغه را بخوانیم.....
ه.....	دوستان داران علی در کجای زندگی از کلام ایشان بهره جسته ایم؟.....
ی.....	مقدمه.....

بخش اول: نظرات اخلاق اسلامی

۲.....	الف) اصول اخلاق اسلامی.....
۲.....	شخصیت.....
۴.....	انسان تنها.....
۵.....	قلب و دل.....
۱۷.....	اعتماد به نفس.....
۱۹.....	فرصت جوانی.....
۲۵.....	کینه توزی، دشمن درونی جوانان.....
۲۶.....	عهد و پیمان.....
۲۷.....	وفا.....
۲۹.....	تقوا.....
۳۸.....	تعادل.....
۴۲.....	رشد و تکامل.....
۴۴.....	عبرت.....
۴۶.....	توجه به تاریخ.....
۴۸.....	مردم شناسی.....
۵۳.....	ب) آفات نفس.....
۵۳.....	نفس.....
۵۷.....	هواپرستی.....
۵۹.....	شهوة.....
۶۲.....	حب دنیا.....

بخش دوم: اخلاق فردی

۶۶.....	الف) فضایل.....
۶۶.....	پیروزی و موفقیت.....
۶۹.....	عیب شناسی.....

۷۱	آینده‌نگری
۷۳	انگیزه و نیت
۷۴	امید و امیدواری
۷۸	بینش و بصیرت
۸۳	فکر و اندیشه
۸۵	قدرت، ابزاری برای عبادت
۸۸	تلاش
۸۹	تواضع
۹۱	صبر و استقامت
۹۵	حلم
۹۷	ساده‌زیستی
۹۹	قناعت
۱۰۱	نیازمندی و بی‌نیازی
۱۰۳	زهد
۱۰۶	شرم و حیا
۱۰۸	پاک دامن و پاک زیستن
۱۱۰	عزت
۱۱۱	تجربه
۱۱۴	معنی آرامش دل
۱۱۵	اشک چشم
۱۱۸	شب زنده‌داری
۱۲۰	این گونه خود را تقویت کنیم
۱۲۲	ترک اعمال منفی
۱۲۳	ب) رذایل
۱۲۳	آرزو
۱۲۶	ذلت
۱۲۸	تکبر
۱۳۳	غفلت
۱۴۰	طمع، دشمن شخصیت جوانان
۱۴۲	گناه
۱۴۸	شیوه برخورد با گناهکار
۱۴۹	ایمنی از مکر الهی
۱۵۰	بهترین و آخرین سفارش‌ها
۱۵۱	راهمکارها
	بخش سوم: اخلاق اجتماعی
۱۵۶	الف) فضایل
۱۵۶	معاشرت

۱۵۹.....	دوستی.....
۱۶۵.....	رفق و مدارا.....
۱۶۸.....	خوش بینی و بیدینی.....
۱۷۱.....	آداب و ادب.....
۱۷۲.....	تشویق و پاداش.....
۱۷۵.....	مشورت.....
۱۷۷.....	امر معروف و نهی از منکر.....
۱۸۰.....	تجارت و سیرت هندی.....
۱۸۱.....	ب) رذایل.....
۱۸۱.....	کینه توزی دشمنان و حیوانات.....
۱۸۳.....	خشم.....
۱۸۴.....	چاپلوسی.....
۱۸۶.....	دشمنی.....
۱۸۸.....	منافقان.....
۱۹۰.....	آفت.....
	بخش چهارم: گوناگون
۱۹۶.....	حق فرزندان.....
۱۹۸.....	استاد و شاگرد.....
۲۰۰.....	خویشاوندان.....
۲۰۳.....	از کدام گروه باشیم.....

سر آغاز سخن

ایام مولا، مولای کلام است و کلام امیر، امیر کلام.

هر چه در این زمان جایگاه آن خالی است، حکمت ناب در قلب‌های اهل سراب است. اگر چه عالم در خواب است - با اینکه کلام امیرالمؤمنین (ع) در سه دسته خطبه‌ها، نامه‌ها و حکایت‌ها سرآوری شده است، ولی نامأنوس بودن خطبه‌ها و به خصوص نامه‌ها، فضای مطالعات این معارف بلند علوی را برای جوانانی که طالب کلام مولا به سبک موضوع‌بندی شده هستند، فراهم نمی‌کند و دوستان جوانی هم که آن‌ها را سفارش به خواندن نهج^۱ البلاغه می‌کنند همین مشکلات را عنوان می‌کنند.

حقیر، گرچه با اهل‌ییت آنطور که شایسته است مأنوس نیستم و عمل‌کننده به معارف بلند آن‌ها آن‌طوری که وظیفه‌ی من است، نیستم؛ ولی قلباً مشتاق انتشار کلام اهل‌ییت هستم؛ لذا با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه‌ه) آن شدم که کلام مولا را به سبکی نو تدوین کنم و گاهی با کمی تصرف و تلخیص، آن‌هم با ذکر نکات ذیل، مطالب را به‌روز دسته‌بندی کنم و تشنگی جوانان را به کلام رسیده به عنایت آن حضرت برطرف کنم. اگرچه در این زمینه کم و بیش کتاب‌هایی نوشته شده است، اما بعضی فقط به استاد کلام حضرت و بدون در نظر گرفتن مخاطبان جوان یا بدون در نظر گرفتن مباحث مورد نیاز روز نگارش شده است که همه‌ی آن‌ها درخور تقدیر است و این کتاب هم به‌یقین از نقص‌مبرا نیست و امید است با تذکر دوستان نقایص آن در چاپ‌های بعدی انشاءالله برطرف شود.

ب گفت و گو با امام علی^(ع)

شایسته است برای آشنایی با این مجموعه نکات ذیل را مد نظر قرار داد:

۱- آنچه در پی می آید، بیشتر از ترجمه‌ی مرحوم استاد محمد دشتی - رضوان الله

تعالی - است.

۲- قریب به اتفاق مطالب عین کلام حضرت است و گاهی برای تنظیم متن با زال، ضمیرهای آن از مفرد به جمع یا از ضمیر غایب به مخاطب تبدیل شده است. این کار در این انجام داده‌ایم که علاوه بر عدم تغییر اصول متن، به فهم جوانان از کلام حضرت کمک کرده است؛ ولی هیچ‌گاه تغییری که فهم ما را بر کلام حضرت تحمیل کند، انجام نداده‌ایم.

۳- در جواب بعضی از سؤالات به لحاظ اهمیت یا کمتر یافت شدن در نهج البلاغه، از کتاب شریف غررالحکم و دررالکلمه مرجم آمدی که حاوی ۱۱۰۰۰ حدیث از امام علی^(ع) است، استفاده کرده‌ام که در منابع ذکر شده است؛ مثل بحث آفت‌شناسی. ۴- بعضی از جواب‌ها که فضای خاص داشته‌اند با قید تصرف از مفاهیم کلام حضرت است؛ مثل بحث راهکارها.

۵- بعضی از مطالب حقیقتاً از حضرت علی^(ع) سؤال شده است و بعضی را برای آسان‌شدن بحث به صورت سؤال مطرح کرده‌ایم.

با مراجعه به نهج البلاغه، عزیزان به موارد کثیری برمی‌خورند که این رعایت والات وجود دارد و این خود الگویی برای ما بوده است که چنین سبکی را در پیش بگیریم تا جذابیت بیشتری برای مطالعه‌ی خواننده داشته باشد.

۶- انتخاب عنوان‌ها و موضوعات و همچنین ترتیب سؤالات یک مبحث، به لحاظ

گفت و گو با امام علی^(ع)

برداشت حقیر از معارف یلند مولاست و شاید مؤلفی دیگر ذوقی به مراتب بیشتر برای طبقه‌بندی موضوعات و ترتیب سؤالات داشته باشد.

۸- برای استفاده‌ی عموم جوانان سعی شده است در انتخاب کلمات موجود در عناوین هاکت شود و از کلمات سنگین - گرچه جذاب باشد - پرهیز شود.

۹- در بعضی مباحث اگرچه موضوع قابل گسترش بود؛ ولی به لحاظ حوصله‌ی جوانان، از وسعت آن در این کتاب سرباز زدیم؛ مثل مبحث معاد، زهد، دنیا، خداشناسی و....

۹- با همه‌ی دقتی که در انتخاب کلمات مولا در موضوعات مهم، اعمال شده است؛ ولی احتمال از قلم افتادن بعضی امامان، ناب حضرت وجود دارد.

۱۰- برای تسهیل فهم معارف بس مولا، و در راهکارهای عملی حضرت، علاوه بر شماره‌گذاری، عنوانی هم با استفاده از نام مولا برای هر کدام انتخاب کرده‌ام.

۱۱- این کتاب را بیشتر برای نزدیک‌تر شدن خودمان به نهج‌البلاغه نگاشتم. البته مخاطبان جوان و نوجوان را به‌جای پی‌گیری در نهج‌البلاغه به تدبیر در کلمات حضرت می‌کشاند و اگر به ترتیب موضوعات تدبیر امامان را به تدبیر و عمل به عمده وظیفه که مرحله‌ی انس با مولاست معطوف می‌کرد.

۱۲- به‌خاطر تنوع سؤالات جوانان، سؤالات را متنوع انتخاب کردیم و از حضرتش به خاطر لحن سؤالات پوزش می‌طلبیم.

۱۳- برای تیمن و تبرک از مناجات‌ها و ستایش‌های حضرت در بعضی موضوعات موجود، در ابتدای همان بحث استفاده کرده‌ایم تا فضای سؤال و جواب با ذکر و یاد

د گفت و گو با امام علی^(ع)

حضرت حق شروع شود.

۱۴- البته این کتاب، ما را از تفسیر و تدبر در نهج البلاغه بی نیاز نمی کند. سعی شده که هیچ موضوعی از کلمات زیبای حضرت در لابه لای خطبه ها و نامه ها و حکمت ها پنهان نماند و البته تلفیق کلمات حضرت، خود یک نوع تفسیر نهج البلاغه به نهج البلاغه است.

۱۵- تمام مطالب نهج البلاغه در این کتاب با شماره گذاری نهج البلاغه ی دکتر صبحی صبیحی با تفسیر مرحوم استاد محمد مدشتی است که اکثر نهج البلاغه های موجود به همین نام است.

برای اختصار سه عبارت برای درس انتخاب گردید:

خ (خطبه)، ن (نامه)، ح (حکمت)

مثال: خ/۱۵/۱۸۳ یعنی این حدیث را در خطبه ی ۱۸۳ نهج البلاغه پاراگراف ۱۵ می یابید.

کجای نهج البلاغه را بخوانیم؟

جوان فهیم ایرانی به اینجا رسیده است که کلام امیرالمومنین^(ع) امیر کرم هاست و باید از آن سود جست.

جوانان هر کدام دنیای خود را دارند، وقتی آنان را به مطالعه ی نهج البلاغه سفارش

گفت و گو با امام علی^(ع) ه

می‌کنیم، نمی‌دانند به کدام خطبه و نامه مراجعه کنند. بایک بار باز کردن حس غریب و نا آشنایی به آن‌ها دست می‌دهد. چه خوب است اول بدانند چه می‌خواهند و بعد به سراغ داروخانه‌ی حکمت علوی بروند.

پس راست‌تر کردن این عزیزان مطالب زیر آماده گردید. امید است کمی همت به خرج دهیم و هر روز کمی از کتاب مولایمان را بخوانیم.

وقتی جرج اردان بیجی، استاد دانشگاه بیروت می‌گوید: جاذبه‌های کلمات امام علی^(ع) شوری در من ایجاد کرد که تهج البلاغه را ۲۰۰ بار مطالعه کرده‌ام^۱ و ابن ابی الحدید سنی بر نهج البلاغه حضرت علی در شرحی که می‌نویسد، می‌گوید من ۵۰ سال است با نهج البلاغه آشنا هستم و حدود ۱۰۰۰ مرتبه خطبه‌ی ۲۲۱ آن را خوانده‌ام و در هربار در دلم ترس، لرزش و پندگیری بازش وجود آمد^۲.

ما دوستداران علی در کجای زندگی از کلام ایشان بهره جسته‌ایم؟

پس با دقت به شمارگان زیر توجه نمایید و مورد مورد علاقه‌ی خود را در نهج البلاغه بیابید.

۱- اگر جوانان طالب مجموعه‌ی زیبا از بهترین نصایح پدران حضرت هستند به نامه‌ی ۴۷ و ۳۱ مراجعه نمایند.

۲- اگر سالکان و دوستان خدا می‌خواهند راه را درست بروند به خطبه‌ی ۱۲ مراجعه نمایند.

۳- اگر می‌خواهید آینده‌ی مردم و عجایب آینده را بدانید به خطبه‌ی ۲۲۱ مراجعه نمایید.

۱- ترجمه نهج البلاغه محمد دشتی صفحه ۱۳

۲- شرح ابن الحدید معتزلی جلد ۱۱ صفحه ۱۵۳

و گفت و گو با امام علی^(ع)

- ۴- اگر پاسخ بعضی از پرسش‌ها و جملات حکیمانه را می‌طلبید به تمام حکمت‌های آخر نهج البلاغه مراجعه و روزی تعدادی از آن‌ها را بخوانید.
- ۵- اگر مدیران و مسئولان و کسانی که با مردم سروکار دارند راهکار می‌طلبند به نامه‌های ۶۹ و ۴۵ و ۲۷ و به ویژه نامه‌ی ۵۳ مراجعه نمایند.
- ۶- اگر می‌خواهید به رازها و اوصاف دوستان خاص حضرت علی^(ع) پی ببرید، به خطبه‌ی ۱۷ و اوایل خطبه ۱۸۲ مراجعه کنید.
- ۷- اگر رفقای حکام می‌پرسید به خطبه‌ی ۱۹۲ مراجعه کنید.
- ۸- اگر دوست دارید از ساده‌زیستی بدانید به خطبه‌های ۲۲۴ و ۲۰۹ و ۱۶۰ و نامه‌های ۴۵ و ۳ مراجعه نمایید.
- ۹- اگر دوست دارید بدانید صفات مومنین و پرهیزکاران چیست، به خطبه‌های ۷۶ و خصوصاً ۱۹۳ مراجعه کنید.
- ۱۰- اگر می‌خواهید بدانید علی^(ع) برای دوستی و فرزندان چگونه نامه می‌نوشت مراجعه شود به نامه‌های ۵۳ و ۴۵ (برای دوستان) و نامه‌ی ۳۱ (برای فرزندان).
- ۱۱- برای بحث «خداشناسی» به خطبه‌های ۲۱۳ و ۹۵ و ۱۶۰ و ۱۸۳ و ۱۸۱ و ۱۶۳ و ۱۶۰ و ۱۵۵ و ۱۵۲ و ۱۴۲ و ۱۴ و ۱۰۹ و ۹۱ و ۹۰ و ۶۵ و ۴۹ مراجعه کنید.
- ۱۲- برای بحث «جهان‌شناسی» به خطبه‌های ۱ و ۲۱۱ مراجعه کنید.
- ۱۳- برای بحث «پیامبرشناسی» به خطبه‌های ۲۳۵ و ۲۱۴ و ۱۶۱ و ۱۶۰ و ۱۴۷ و ۱۲۱ و ۷۲ مراجعه کنید.
- ۱۴- برای بحث «علی‌شناسی» به خطبه‌های ۲۲۴ و ۱۹۷ و اواسط ۱۹۲ و ۱۷۵ و ۱۴۹

گفت و گو با امام علی^(ع) ز

و ۱۳۹ و ۹۳ و ۴ مراجعه کنید.

۱۵- برای «غریب شناسی علوی» به خطبه‌های ۲۰۵ و ۷۵ و ۷۴ و ۷۱ و ۳۹ و ۲۷ و ۶ و ۳ مراجعه کنید.

۱۶- برای «حق ستانی علی^(ع)» به خطبه‌ی ۷۳ مراجعه کنید.

۱۷- برای «اهل شناسی» به خطبه‌های ۲۳۹ و ۲۳۳ و ۱۶۱ و ۱۵۴ و اواسط ۱۵۲ و آخر ۱۴۷ و ۴۴ و ۲۰ مراجعه کنید.

۱۸- برای «امام شناسی» به خطبه‌های ۲۱۶ و ۱۷۳ مراجعه کنید.

۱۹- برای «مهدی شناسی^(ع)» به خطبه‌های ۱۸۷ و ۱۵۰ و ۱۳۸ و ۱۰۰ مراجعه کنید.

۲۰- برای «شناخت عصر غیبت» به خطبه‌های ۱۸۷ و ۱۵۲ و ۱۲۸ و ۱۰۱ مراجعه کنید.

۲۱- برای «قرآن شناسی» به خطبه‌های ۱۸۳ و ۱۰۱ و اواسط ۱۷۶ مراجعه کنید.

۲۲- برای «دین شناسی» به خطبه‌ی ۱۹۸ مراجعه کنید.

۲۳- برای «معاد شناسی» به خطبه‌های ۲۲۶ و ۲۲۱ و ۲۰۴ و ۲۰۰ و ۱۹۰ و آخر ۱۸۶ و ۱۸۳ و ۸۳ مراجعه کنید.

۲۴- برای «بهشت شناسی» به آخر خطبه‌ی ۱۶۵ مراجعه کنید.

۲۵- برای «مردم شناسی» به خطبه‌های ۲۰۵ و ۷۱ و ۳۲ مراجعه کنید.

۲۶- برای «انسان شناسی» به خطبه‌ی ۱۶۳ مراجعه کنید.

۲۷- برای «خود شناسی» و «خودسازی» به خطبه‌های ۲۳۰ و ۲۲۳ و ۲۰۶ و ۱۹۸ و ۱۹۲ و

۱۹۱ و ۱۸۸ و ۱۸۲ و ۱۷۶ و ۱۵۷ و ۱۵۳ و ۱۴۱ و ۱۴۰ و ۱۳۰ و ۱۱۱ و ۹۹ و ۸۶ و ۶۴ و نامه

ج گفت و گو با امام علی^(ع)

۴۷ مراجعه کنید.

۲۸- برای «الگو شناسی» به خطبه‌های ۱۲۱ و ۸۷ بویژه ۲۲۸ و ۲۲۲ و ۱۸۲ و ۱۶۰ و ۳۸

مراجعه کنید.

۲۹- برای «جامعه شناسی» به خطبه‌های ۱۲۹ مراجعه کنید.

۳۰- «آیین شناسی» اجتماعی به خطبه‌ی ۸۸ مراجعه کنید.

۱- برای «فرشته شناسی» به خطبه‌های ۱۹۱ و ۱۰۹ و ۱ مراجعه کنید.

۳۲- برای «سحاب شناسی» به خطبه‌های ۲۲۶ و ۲۲۵ و ۲۱۵ و برای سفر ۴۶ و برای باران (۱۴۳ و ۱۱۵) و ۱۵ مراجعه کنید.

۳۳- برای «گفتار شناسی» به خطبه‌ی ۲۱۰ مراجعه کنید.

۳۴- برای «روان شناسی اجتماعی» (انران کوفی حضرت) به خطبه‌ی ۹۷ مراجعه کنید.

۳۵- برای «شیطان شناسی» به خطبه‌ی ۱۲ مراجعه کنید.

۳۶- برای «دشمن شناسی» به خطبه‌های ۴۰ و ۱ مراجعه کنید.

۳۷- برای «دنیا شناسی» به خطبه‌های اواسط ۱۷۳ و ۱۱۱ و ۱۱۱ و ۸۲ و ۵۲ و ۳۸ مراجعه کنید.

۳۸- برای «فته شناسی» به خطبه‌ی ۵۰ مراجعه کنید.

۳۹- برای «منافق شناسی» به خطبه‌ی ۱۹۴ مراجعه کنید.

۴۰- برای «حیوان شناسی» به خطبه‌های اواسط ۱۸۵ و ۱۶۵ مراجعه کنید.

این مجموعه عاری از خطا نیست امید است خواننده‌ی محترم خطاهایم را به دید
عفو بنگرد. از خداوند مهربان تقاضای پذیرش دارم و پس از تفضل الهی در قبول
آن، آن را به سرور عالم امام عصر^(عج) تقدیم می‌دارم.

والسلام

حبیب‌الله ابراهیمی

۱۳۹۳

مقدمه

اولین مطلبی که دوست دارید با آن آغاز کنید؟

فرزندم همانا شما را به ترس از خدا سفارش می کنم که پیوسته در فرمان او باشید و بستان را با یاد او زنده کنید و به ریسمان او چنگ زنید.

ای جوان! از بندۀ ایام خویش را دریابید و صبر و بردباری در برابر ناروایی ها پیشه کنید تا که باقی مانده در برابر روزهای زیادی که به غفلت گذرانید و روی گردان از پندها دیدید، یارکم است. خ/۸۶/۷۸

فرزندم هنگامی که بیدم بین از من گذشت و توانایی ام رو به کاستی رفت به گفتن سفارشات برای شما سزاواردم و این های اخلاقی را برای شما برشمردم، پیش از آن که اجل فرا رسد و رارسای برونم را به شما منتقل نکرده باشم و پیش از آن که خواهش ها و دگرگونی های دنیا شما را بهم آورند و پذیرش و اطاعت مشکل گردد؛ زیرا قلب نوجوان چونان زمین بسته شده و آدهی پذیرش هر بذری است که در آن پاشیده شود. ن/۳۱/۱۹-۲۲

ای بندگان خدا تا ریسمان های مرگ بر گلوی شما سخت است و روح شما برای کسب کمالات آزاد است و بدن ها راحت، و در حالتی قرار دارید که می توانید مشکلات یکدیگر را حل کنید به اعمال نیکو پردازید. هنوز مهلت دارید و جایی تصمیم و توبه و بازگشت از گناه باقی مانده است. خ/۸۳/۶۱

حال که این حقیقت را دریافتید در عمل بکوشید؛ آن چنان که همانند شما سزاوار